

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobkyně: **A. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, ze dne 29. 1. 2015, č. j. 59 Af 179/2014 - 44,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně – A. H. domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, ze dne 29. 1. 2015, č. j. 59 Af 179/2014 – 44, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, (dále jen „krajský soud“), napadeným usnesením ze dne 29. 1. 2015, č. j. 59 Af 179/2014 – 44, jednak nepřiznal žalobkyni A. H. osvobození od soudních poplatků a jednak zamítl návrh žalobkyně, aby jí byl ustanoven zástupce pro řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného Odvolacího finančního ředitelství (dále jen „žalovaný“) ze dne 20. 5. 2014, č. j. 12904/14/5000-14402-704211.

Krajský soud při svém rozhodování vyšel z toho, že je třeba ve smyslu ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. nejprve porovnat výdělkové a majetkové poměry účastníka řízení, který žádá o osvobození od soudních poplatků, s výší soudních poplatků a dalších případných nákladů spojených s předmětným řízením. Výsledkem této úvahy musí být závěr, zda je možno účastníkovi řízení přiznat osvobození od soudních poplatků či nikoli (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2005, č. j. 2 As 72/2003 - 74, dostupný na www.nssoud.cz).

Žalobkyně ve své žádosti uvedla, že nemá žádný majetek větší ceny, který by mohl být zpeněžen a použit k úhradě soudních poplatků, neboť je nezákonně obstaven a je na něho

nařízena exekuce. Z těchto důvodů proto nemůže se svým majetkem (větší hodnoty) volně disponovat.

Krajský soud má ale za to, že nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce na majetek vyšší hodnoty by mohly být právě skutečností, jež by mohly mít vliv na osvobození žalobkyně od soudních poplatků. Je to ale soud a nikoliv žalobkyně, kdo je oprávněn tuto rozhodnou skutečnost posuzovat. Žalobkyně byla proto povinna soudu pravdivě a úplně uvést veškerý majetek větší hodnoty (nejen nemovitý), a také přehled účtů, na nichž má své finanční prostředky. Pokud byl takový majetek předmětem výkonu rozhodnutí nebo exekuce, byla žalobkyně povinna doplnit a uvést, na základě jakého rozhodnutí správního nebo soudního orgánu, a pro jakou dlužnou částku nemůže s majetkem disponovat. Toto ale žalobkyně neuvedla a pouze připustila, že je vlastníkem nemovitého majetku. Soud ale z katastru nemovitostí zjistil a ověřil, že žalobkyně je vlastníkem nebo spoluvlastníkem velkého počtu nemovitého majetku v katastrálním území Sobotka, Horní Rokytnice nad Jizerou a Mladá Boleslav (staveb, pozemků, rodinných domů, budov bez č.p. a stavebních parcel). Žalobkyně však tyto nemovitosti do svého prohlášení neuvedla. Soudu také nesdělila, natož aby věrohodným způsobem doložila, že na její majetek byla skutečně nařízena exekuce. Pouze také deklarovala (ale neprokázala) dluhy ve výši 320.000 Kč. K těmto závazkům, ani k způsobu jejich splácení také ničeho neuvedla. Krajský soud na základě uvedených skutečností dovodil, že u žalobkyně nebyly splněny podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků. Je tomu tak proto, že údaje žalobkyně, které tato účastnice řízení poskytla soudu, jsou neúplné, neposkytují ucelený přehled o její majetkové a sociální situaci, a znemožňují posoudit, jakým způsobem její závazky ovlivňují i její přímou platební schopnost.

Vzhledem k tomu, že žalobkyně nesplnila již prvou z podmínek uvedených v ust. § 35 odst. 8 s. ř. s., jejíž naplnění je třeba k tomu, aby mohl být žalobkyni ustanoven zástupce, (konkrétně splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků), dospěl krajský soud k závěru, že žalobkyně nesplňuje ani zákonné předpoklady k tomu, aby jí mohl být ustanoven zástupce pro řízení o její správní žalobě. Výrokem II. svého usnesení proto zamítl žádost žalobkyně o ustanovení zástupce.

Proti tomuto usnesení krajského soudu podala žalobkyně A. H., jako stěžovatelka (dále jen „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost, kterou výslovně opřela o důvody uvedené v ust. § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) s. ř. s.

Stěžovatelka vytýká krajskému soudu, že napadené usnesení je založeno na domněnkách předsedkyně senátu a nikoliv na základě řádně, důvodně a včas předložených podkladů. Správní soud vyšel z vykonstruovaného skutkového i právního stavu, ke kterému neměla vůbec možnost se vyjádřit. Z tohoto důvodu tak byla dotčena její ústavní práva, aniž by se vůbec soud započal zabývat její věcí. I nadále má za to, že předmětná žaloba byla podána řádně, včas a důvodně. Stejně tak byla opodstatněně a důvodně podána žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce, která byla objektivně doložena rozhodnými údaji. Krajský soud se tak svým postupem a rozhodnutím posunul do pozice toliko „vyřizovače“. Jejich práv proto bylo zneužito a správní soud postupoval v rozporu s § 6 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení soud postupuje v řízení předvídatelně a v součinnosti s účastníky řízení tak, aby ochrana práv byla rychlá a účinná, a aby skutečnosti, které jsou mezi účastníky sporné, byly podle míry jejich účasti spolehlivě zjištěny. Ustanovení tohoto zákona musí být vykládána a používána tak, aby nedocházelo k jejich zneužívání. Z výše uvedeného vyplývá, že tak tomu ale nebylo. Stěžovatelka současně s kasační stížností požádala i o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalované Odvolací finanční ředitelství považuje kasační stížnost za nedůvodnou a navrhuje, aby ji Nejvyšší správní soud zamítl. K věci samé sděluje, že se ztotožňuje s obsahem i důvody krajského soudu, které vedly k vydání napadeného rozhodnutí. Stěžovatelka skutečně neprokázala naplnění zákonných předpokladů pro osvobození od soudních poplatků a pro ustanovení zástupce. Jde-li o návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, má za to, že stěžovatelka nedoložila naplnění zákonných podmínek, na jejichž splnění je vázáno přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud zamítl jak podanou žádost o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, tak i stížnost samotnou. Jde-li o náklady řízení, žalovaný se domáhá, aby mu tento soud přiznal náhradu nákladů řízení v paušální částce 300 Kč, jako náhradu hotových výdajů na jeden úkon právní služby ve smyslu ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), dále jen „advokátní tarif“, a to za úkon dle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu (vyjádření ke kasační stížnosti). Opírá se při tom podpůrně o nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 39/2013, ze dne 7. 10. 2014.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení krajského soudu v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není opodstatněná.

Nejvyšší správní soud především netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, ani na povinném zastoupení stěžovatelky advokátem. Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je usnesení, jímž byla zamítnuta žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce, znamenalo by trvání na splnění těchto podmínek řízení jen další řetězení téhož problému (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77, dostupný na www.nssoud.cz).

Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že se stěžovatelka tímto mimořádným opravným prostředkem domáhá zrušení usnesení krajského soudu o zamítnutí její žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce ve věci její žaloby proti rozhodnutí žalovaného, ze dne 20. 5. 2014, č. j. 12904/14/5000-14402-704211, kterým jí byl pravomocně stanoven úrok z prodlení s úhradou daně z nemovitostí za zdaňovací období od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010 ve výši 530 Kč. Jako důvody podání kasační stížnosti pak výslovně uvádí ust. § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) s. ř. s.

Uplatňovaným důvodem kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. se Nejvyšší správní soud v této věci nezabýval. Je tomu tak proto, že uvedený důvod dopadá na nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení. V této věci však krajský soud napadeným usnesením nezastavil řízení ani ho neodmítl. Uplatňovaný kasační důvod stížnosti [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.] tak na danou věc vůbec nedopadá. Nejvyšší správní soud proto uvedený důvod kasační stížnosti nechal stranou své pozornosti.

V dalším pak stěžovatelka podává svůj mimořádný opravný prostředek explicitně nejen z důvodu uvedeného v ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., ale také z důvodu obsaženého v ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy pro nepřezkoumatelnost napadeného usnesení, případně pro jinou vadu řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Vytýkaná nepřezkoumatelnost rozhodnutí krajského soudu, resp. jiná vada řízení před tímto soudem, jsou vlastnostmi rozhodnutí správního soudu, k nimž je Nejvyšší správní soud povinen přihlížet z úřední povinnosti. K posouzení otázky přezkoumatelnosti usnesení krajského soudu proto Nejvyšší správní soud přistoupil přednostně před právním posouzením věci samé.

Je tomu tak proto, že by bylo přinejmenším předčasné, aby se Nejvyšší správní soud nejdříve zabýval právním posouzením věci samé, bylo-li by současně napadené rozhodnutí krajského soudu skutečně nepřezkoumatelné, či založené na jiné vadě řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé, popřípadě zmatečné.

Nejvyšší správní soud při posuzování nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu vychází z ustálené judikatury Ústavního soudu (např. náleží Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, uveřejněný pod č. 34 ve svazku č. 3 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu, náleží Ústavního soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, uveřejněný pod č. 85 ve svazku č. 8 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu), podle níž jedním z principů, které představují součást práva na řádný a spravedlivý proces, jakož i pojem právního státu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy), jež vylučuje libovůli při rozhodování, *je i povinnost soudů své rozsudky řádně odůvodnit* (ve správním soudnictví podle ust. § 54 odst. 2 s. ř. s.). Z odůvodnění rozhodnutí proto musí především vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé.

Nejvyšší správní soud nepominul ani náleží Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06 (dostupný na www.nalus.usoud.cz), v němž Ústavní soud vyslovil, že *„odůvodnění rozhodnutí soudu jednajícího a rozhodujícího ve správním soudnictví, z něhož nelze zjistit, jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodné skutečnosti, nevyhovuje zákoným požadavkům kladeným na obsah odůvodnění a v konečném důsledku takové rozhodnutí zasahuje do základních práv účastníka řízení, který má nárok na to, aby jeho věc byla spravedlivě posouzena“*. Ostatně Ústavní soud i v náleží ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08 (dostupný na www.nalus.usoud.cz), rovněž konstatoval, že: *„Soudy jsou povinny svá rozhodnutí řádně odůvodnit; jsou povinny též vysvětlit, proč se určitou námitkou účastníka řízení nezabývaly (např. proto, že nebyla uplatněna v zákonem stanovené lhůtě). Pokud tak nepostupují, porušují právo na spravedlivý proces garantované čl. 36 odst. 1 Listiny“*.

Otázkou přezkoumatelnosti rozhodnutí správních soudů se Nejvyšší správní soud zabýval ve své judikatuře již dříve. Bylo tomu tak např. v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, který byl uveřejněn pod č. 244/2004 Sbírký rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, v němž vyložil, že: *„Za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze považovat zejména ta rozhodnutí, která postrádají základní zákonné náležitosti, z nichž nelze seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo rozhodnuto, která zkoumají správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek), jejichž výrok je v rozporu s odůvodněním, která neobsahují vůbec právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo jejichž důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné“*. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, který byl publikován ve Sbírci rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 133/2004, pak vyslovil Nejvyšší správní soud právní názor, že: *„Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatcích odůvodnění soudního rozhodnutí. Musí se přitom jednat o vady skutkových zjištění, o něž soud opírá své rozhodovací důvody. Za takové vady lze považovat případy, kdy soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem, anebo případy, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy byly v řízení provedeny“*. Nejvyšší správní soud též judikoval v rozsudku ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, dostupném na www.nssoud.cz, že pokud *„z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč subsumoval popsaný skutkový stav pod zvolené právní normy, pak je třeba pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a tím i nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.“*

Nejvyšší správní soud konstatuje, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být zřejmé, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný a jak uvážil o pro věc zásadních skutečnostech (uplatněných žalobních bodech), resp. jakým způsobem postupoval při posuzování těchto skutečností. Uvedené pak musí nalézt svůj odraz v odůvodnění soudního rozhodnutí. Je tomu tak proto, že jen prostřednictvím podaného odůvodnění lze dovodit, z jakého skutkového stavu správní soud vyšel a jak o něm uvážil. Ponechat stranou nelze ani okolnost, že odůvodnění soudního rozhodnutí v podstatě předurčuje možný rozsah opravného prostředku vůči němu ze strany účastníků řízení. Pokud by soudní rozhodnutí vůbec neobsahovalo odůvodnění nebo by nereflektovalo na žalobní námitky a na zásadní argumentaci, o kterou se opírají, pomíjelo by jednotlivá podání žalobkyně a námitky v nich uvedené, mělo by to nutně za následek jeho zrušení pro nepřezkoumatelnost. Mělo-li by pak být rozhodnutí správního soudu zrušeno pro jinou vadu řízení ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., muselo by se jednat o takovou vadu v řízení před soudem, která by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé; vada řízení bez vlivu na zákonnost správního rozhodnutí o věci samé není ještě důvodem pro jeho zrušení.

Uvedeným požadavkům usnesení krajského soudu vyhovuje.

Krajský soud při svém rozhodování zkoumal, zda stěžovatelka soudu doložila a prokázala, že splňuje zákonné předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Z napadeného usnesení je dostatečně zřejmé, z jakých důvodů má krajský soud za to, že stěžovatelkou poskytnuté údaje jsou neúplné, neprůkazné a nevěrohodné. Přitom se opřel i o vlastní zjištění (skutečnosti mu známé z úřední činnosti), podle kterých stěžovatelka vlastní řadu nemovitostí, které ale neuvedla v prohlášení (vzor č.060 OSR). Krajský soud tedy přezkoumatelným způsobem objasnil skutečnosti a právní důvody, které jej vedly k závěru, že u stěžovatelky nebyly splněny zákonné předpoklady pro to, aby byla osvobozena od soudních poplatků, a byl jí ustanoven zástupce (§ 36 odst. 3 a § 35 odst. 8 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto neshledal, že by napadené usnesení bylo nepřezkoumatelné ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Uvedené usnesení krajského soudu nebylo zatíženo ani jinou vadou řízení ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Je tomu tak proto, že stěžovatelka správnímu soudu žádnou jinou vadu řízení nepředestřela a ani Nejvyšší správní soud neshledal, že by rozhodování krajského soudu bylo založeno na jiné vadě řízení. Tím spíše neshledal, že by mělo jít o kvalifikovanou vadu řízení, která by mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé. Je tomu tak i z důvodu povahy přezkoumávaného rozhodnutí. Usnesením krajského soudu nebylo rozhodováno o věci samé, ale o tom, zda bude stěžovatelka osvobozena od soudních poplatků a bude jí ustanoven zástupce, či nikoliv.

Stěžovatelka se proto mýlí, dovozuje-li, že je usnesení krajského soudu nepřezkoumatelné, popřípadě, že řízení před krajským soudem bylo založeno na jiné vadě ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Stěžovatelka také v kasační stížnosti namítla, že je usnesení krajského soudu zmatečné. K této stížní námitce však nepředestřela žádné konkrétní skutkové a právní výhrady, z nichž by bylo vůbec možno usuzovat na zmatečnost řízení před krajským soudem. Nejvyšší správní soud proto zcela obecně posoudil, zda v řízení byly dány podmínky řízení, zda o věci nerozhodoval vyloučený soudce nebo soud nebyl nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.].

O žádný takový případ v projednávané věci nešlo.

Nejvyšší správní soud ani neshledal, že by napadené usnesení krajského soudu bylo zmatečné i ve smyslu judikatury, dopadající na projednávanou věc. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 2. 2011, č. j. 4 Ads 150/2010 - 76, který je dostupný na www.nssoud.cz, lze „za zmatečné pro nedostatek podmínek řízení, považovat řízení, ve kterém soud vyžaduje zaplacení soudního poplatku, ačkoliv je řízení ze zákona od poplatkové povinnosti osvobozeno (§ 11 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích)“. V rozsudku ze dne 3. 8. 2005, č. j. 3 Azs 187/2005 - 52, který byl publikován ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 684/2005, Nejvyšší správní soud vyslovil názor, že: „Rozhodne-li o žádosti stěžovatele o ustanovení advokáta soudní tajemnice, je toto rozhodnutí zmatečné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. pro nesprávné obsazení soudu (§ 6 odst. 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy)“. V rozsudku ze dne 4. 5. 2005, č. j. 2 Afs 178/2004 - 128, který byl publikován ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 624/2005, Nejvyšší správní soud judikoval, že: „Poučení o složení senátu neobsahující jména soudců, kteří budou ve věci rozhodovat, nezakládá důvod zmatečnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., ani jinou vadu řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., pokud byl senát obsazen v souladu s rozvrhem práce a žádný z rozhodujících soudců neměl být z rozhodování vyloučen pro podjatost“.

Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že usnesení krajského soudu není stíženo zmatečností ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.

Opodstatněná není ani námitka, že krajský soud po právní stránce vadně posoudil otázku, zda stěžovatelka splnila podmínky pro to, aby byla osvobozena od soudních poplatků a byl jí ustanoven zástupce [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

Rozhodnutí o osvobození či neosvobození účastníka řízení od soudních poplatků, resp. o ustanovení či neustanovení zástupce tomuto účastníku je výsledkem řízení, v němž soud z podnětu žadatele (účastníka řízení) zkoumá majetkové a osobní poměry tohoto žadatele, které následně poměřuje s výší nákladů žadatele (účastníka řízení) na probíhající soudní spor (nejen s výší soudního poplatku). Soud zde tedy primárně zkoumá, zda si uvedený účastník řízení „může vedení sporu dovolit“, či nikoliv. Jinak řečeno, soud se zabývá jen otázkou, zda pro žalujícího účastníka řízení vedení sporu s žalovaným již znamená zásah do jeho práva na přístup k soudu, či nikoliv.

Zcela přílehavě a s odkazem na judikáty Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 72/2003 a sp. zn. 1 As 39/2009 (oba dostupné na www.nssoud.cz), poukázal krajský soud na to, že důkazní břemeno k prokázání nedostatku prostředků k vedení soudního sporu (k úhradě soudního poplatku, nákladů na zastoupení) nese účastník řízení, který se osvobození od soudních poplatků domáhá (zde stěžovatelka). Za tímto účelem byl proto krajským soudem poskytnut stěžovatelce dostatečný prostor k tomu, aby tato řádně, úplně a pravdivě soudu sdělila své majetkové a osobní poměry. Bylo tomu tak usnesením krajského soudu ze dne 5. 1. 2015, č. j. 59 Af 179/2014 - 29.

Stěžovatelka k předestřené výzvě doručila krajskému soudu vyplněný formulář vzor č. 060 OSŘ, přiznání stěžovatelky k dani z příjmů za rok 2013, stěžovatelkou nesignované čestné prohlášení pro Pohřební službu Krejčíkovi v. o. s., a platební doklady SIPO za období kalendářních let 2013 a 2014.

Krajský soud poté vyhodnotil stěžovatelkou předložené údaje o jejích příjmech a výdajích (výdělkových) a o majetkových poměrech jako neúplné a nekompletní, které z tohoto důvodu neposkytují ucelený a hodnověrný přehled o majetkové a sociální situaci stěžovatelky. Správnímu

soudu bylo z úřední činnosti známo, že stěžovatelka vlastní také nemovitý majetek, který ale do soudu zaslaného formuláře vzor č. 060 OSŘ neuvedla. Stejně tak neuvedla ani přesnou výši svých závazků, ani zda na tento majetek byla nařízena exekuce. Je to přitom výlučně krajský soud (nikoliv stěžovatelka), kterému přísluší posuzovat otázku, zda stěžovatelka splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, či nikoliv.

Krajský soud není při svém rozhodování podle ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. a ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. bezvýhradně vázán stěžovatelkou doloženými tvrzeními o výši jejích příjmů a osobním majetku. Naopak, je povinen přihlídnout i ke skutečnostem, které zná ze své úřední činnosti nebo ke zjištěním svědčícím o tom, že stěžovatelkou předestírané údaje jsou neúplné, nesprávné či nepravdivé. Jinak by postrádalo soudní rozhodnutí v těchto otázkách své opodstatnění. A právě tak tomu bylo i v nyní projednávané věci.

Krajský soud ve svém usnesení přesně specifikoval a identifikoval soudu zamlčený nemovitý majetek stěžovatelky, nacházející se v katastrálních územích Sobotka, Horní Rokytnice nad Jizerou a Mladá Boleslav. Zde byla např. stěžovatelka výlučným vlastníkem rodinných domů č.p. 192 a 194 s pozemky a podílovou vlastníci rodinného domu č.p. 395 s pozemky v obci Sobotka, dále výlučnou vlastníci řady budov a stavebních parcel v obci Mladá Boleslav a spoluvlastnicí budov a stavebních parcel v obci Rokytnice nad Jizerou etc.

Chtěla-li za tohoto skutkového stavu stěžovatelka vyvrátit uvedená zjištění a uvedené závěry krajského soudu, měla Nejvyššímu správnímu soudu předestřít důkazy a tvrzení, že se krajský soud v této otázce mylí. Toto však stěžovatelka neučinila. Nejvyšší správní soud proto neshledal na základě prosté proklamace stěžovatelky o nezákonnosti rozhodnutí krajského soudu žádného důvodu k tomu, aby zrušil usnesení krajského soudu pro nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předchozím řízení, jehož výsledkem bylo právě stěžovatelkou napadené usnesení.

Opodstatněná není ani námitka stěžovatelky, že ze strany krajského soudu došlo k porušení čl. 90 Ústavy a ust. § 6 o. s. ř. ve spojení s ust. § 64 s. ř. s., nebyla-li osvobozena od soudních poplatků, resp. že správní soud s ní jako s účastníkem jednal v řízení nepředvídatelně, v důsledku čehož jí nebyla poskytnuta soudní ochrana.

Je tomu tak proto, že ze strany krajského soudu byl dán stěžovateli dostatečný prostor k tomu, aby soudu doložila a prokázala, že nemá dostatek prostředků k tomu, aby se mohla domáhat svých práv vůči žalovanému před krajským soudem. Stěžovatelka ale toho zneužila, neboť správnímu soudu předestřela neúplné a zkreslené údaje. Krajskému soudu, ani nyní Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší hodnotit, jakými pohnutkami byla stěžovatelka vedena, pokud soudu uváděla nepravdivé nebo neúplné údaje. Zda tomu tak bylo z obavy, že jí správní soud po zjištění těchto rozhodných skutečností osvobození od soudních poplatků nepřizná nebo proto, aby společnost zatížila náklady vyššími, než činí daňová povinnost stanovená jí žalovaným. Nejvyšší správní soud však neshledal, že by krajský soud nerespektoval práva stěžovatelky a zásadu součinnosti s účastníky řízení, jak je zakotvena v ust. § 6 o. s. ř. Pokud ale stěžovatelka nesplňuje zákonné podmínky pro to, aby byla osvobozena od soudních poplatků, nelze tuto skutečnost přičítat na vrub krajskému soudu s poukazem na porušení zákona, ale výhradně vlastnímu postoji stěžovatelky k soudní moci. Je tomu tak proto, že správnímu soudu neuvedla pravdivé a úplné údaje a okolnosti svědčící o tom, že je ve skutečnosti dostatečně majetná na to, aby mohla v této věci vést soudní spor se státem (o 530 Kč) z vlastních finančních a majetkových zdrojů.

Jde-li o stěžovatelkou uplatňovaný důvod kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., který nadto nedoplnila skutkovou či právní argumentací, Nejvyšší správní soud konstatuje, že přestřený důvod kasační stížnosti vůbec nedopadá na projednávanou věc (o nepřiznání osvobození od soudních poplatků a zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce). Ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. se v podstatě týká jen vad v činnosti správního orgánu při zjišťování skutkového stavu věci předcházejícího žalobou napadenému rozhodnutí žalovaného a při rozhodování správního orgánu, a teprve až následně rozhodnutí krajského soudu, který pro tyto vady nezrušil rozhodnutí správního orgánu. Touto kasační stížností je však napadeno usnesení krajského soudu, jímž nebyla posuzována zákonnost rozhodnutí žalovaného správního orgánu, ale toliko splnění zákonných předpokladů pro osvobození stěžovatelky od soudních poplatků krajským soudem a pro ustanovení zástupce stěžovatelce tímto soudem. Již z povahy věci je proto v této věci uvedený důvod kasační stížnosti vyloučen.

Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost směřující proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, ze dne 29. 1. 2015, č. j. 59 Af 179/2014 – 44, neboť není důvodná (§ 110 odst. 1 poslední věta s. ř. s.).

Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Nejvyšší správní soud vážil i nezbytnost rozhodnutí o návrhu stěžovatelky na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle ust. § 107 s. ř. s. Při této úvaze dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhoduje neprodleně. Po rozhodnutí o tomto mimořádném opravném prostředku je rozhodnutí o odkladném účinku již nadbytečné. Obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. 2 Azs 3/2003 - 44, dostupný na www.nssoud.cz). K rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku Nejvyšší správní soud přistoupil bezprostředně.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1, věta první s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s. Stěžovatelka ve věci úspěch neměla a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému podle obsahu spisu žádné náklady v řízení o kasační stížnosti před soudem nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud nevyhověl požadavku žalovaného správního orgánu, aby mu přiznal náhradu nákladů řízení v paušální částce 300 Kč, a to jako náhradu hotových výdajů za jeden úkon právní služby (vyjádření ke kasační stížnosti), jejíž opodstatněnost dovozoval s poukazem na nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/2013. Je tomu tak proto, že uvedený nálezy na žalovaného vůbec nedopadá.

Jak Nejvyšší správní soud dříve a opakovaně judikoval např. v rozsudku ze dne 27. 11. 2014, č. j. 4 As 220/2014 - 20, rozsudku ze dne 7. 1. 2015, č. j. 1 Afs 225/2014 - 31 nebo rozsudku ze dne 15. 1. 2015, č. j. 9 Afs 302/2014 - 47, všechny dostupné na www.nssoud.cz, ve spojení s rozsudkem ze dne 26. 4. 2007, č. j. 6 As 40/2006 - 87, který byl publikován ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 1260/2007, není nikterak narušena rovnost účastníků řízení podle ust. § 36 odst. 1 s. ř. s., pokud správnímu orgánu, který měl v soudním řízení správním plný úspěch, není přiznána paušální náhrada nákladů řízení.

Z poukazovaného nálezu Ústavního soudu vyplývá, že paušální náhradu nákladů řízení nelze přiznat účastníku, pokud by mu tato náhrada nepříslušela ani při zastoupení advokátem. Ve smyslu citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2007,

č. j. 6 As 40/2006 - 87, není důvodně vynaloženým nákladem náklad na zastoupení účastníka - orgánu veřejné správy (zde Odvolací finanční ředitelství) v oboru jeho působnosti (obhajoba vlastních rozhodnutí před správním soudem). Je tomu tak proto, že povinnost správního úřadu hájit svá rozhodnutí před soudem představuje samozřejmou součást povinnosti plynoucí z běžné správní agendy. Pokud by pak za tohoto stavu nebyla přiznána náhrada nákladů žalovanému správnímu orgánu, byl-li by zastoupen advokátem, tím spíše mu nemůže být přiznána ani paušální náhrada nákladů, když tento orgán zastoupen advokátem vůbec není. Obdobný závěr lze dovodit i z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014 - 51, které je dostupné na www.nssoud.cz.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. března 2015

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu